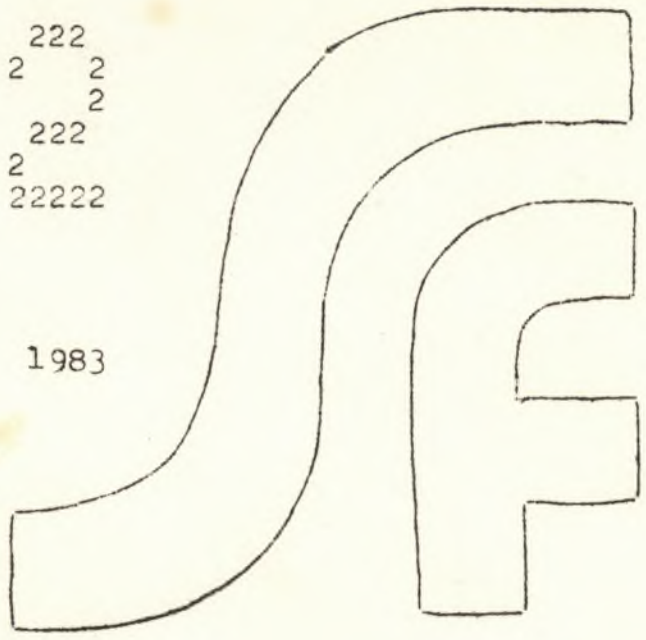

OBSAH

str. 1/Obsah
" 2 Teplice /M.Podpěra/
" 3 Hlas volajícího na poušti /O.Neff/
" 6 Isaac Asimov: První zákon
" 9 Zhistorie SF /Jan Hlavička/
" 10 Kurd Laßwitz: Projekty světů
" 14 Ondřej Neff: Hrdinové kosmu
" 15 Pokus o SF román /Z.Rampas/

počet stran 18

SCI-FI: Fanzin /vědecko-fantastický zpravodaj a informátor.
Vychází neperiodicky 5-7krát ročně provnitřní potřebu
SFK pri FO SSM MFF UK.
Šéfredaktor: Miloš Podpěra, Větrník-Jih II//42B 16208 Praha6
Na druhém čísle spolupracovali: Z.Rampas, J.Kuřina, V.Štach
Náklad 250 výtisků. Redakční uzávěrka 28.3. 1983
Neprodejný-zdarma

FV SSM 83/83

TEPLICE

Je to už hodně dávno, co jeden nešťastný zatoulaný vepřík spadl do teplého pramene a opařil se. Měl smůlu, pramen ovšem ne, neboť na jeho místě vzniklo město s celkem logickým názvem Teplice. A v něm před třemi roky vznikl sci-fi klub, který o sobě svojí činností neustále dává vědět. Zatím nejvíce se mu to podařilo o posledním březnovém víkendu t. r. , kdy uspořádal seminář pro vedení dosud známých pracujících SFK z celé republiky. Pro representativní posluchačstvo musí být i representativní lektoři, a tak přijeli do Teplic zástupci našich profi autorů dr. Josef Nesvadba, Jaroslav Veis, dr. Ondřej Neff a Ivo Železný. A protože posluchačstvo tvořili kromě zástupců místního a našeho SFK také scifisté z klubů v Pardubicích, Plzni, Ostrově nad Ohří /zmíním se ještě dále/, Českých Budějovic, Liberce, dalších třech pražských klubů; Morava a Slovensko vyslaly shodně po jednom zástupci ato z Ostravy a Bratislavy, myslím, že superlativ representativní je na místě. O užitečnosti setkání svědčí také např. skutečnost, že s členy SFK při TOSu Hostivař jsme se poprvé setkali až zde /!!/.

Seminář zahájil ředitel teplické hvězdárny Jiří Cajthaml. Zde je třeba vyjádřit mu velký dík za pochopení a pozornost při pořádání této akce. K takovému příznivci SF můžeme Jindře, Zdeňkovi, Frantovi a spol. jen blahopřát. Poté následovaly referáty o činnosti jednotlivých SFK. Bylo to radostné naslouchání. čtení SF, diskuse, promítání filmů, vydávání fanzinů, osvětové akce pro veřejnost, práce s mládeží, externí akce - to je ve zkratce činnost klubů. Navíc je zajímavé, že neexistují dva s identickým programem. Klub Bing z Ostrova, reprezentovaný švarnou dívkou Evou, šokoval přítomné neformálním přístupem k pořádání akcí a příjemně překvapil ukázkami vlastního výtvarného SF umění, velké plány do budoucna mají v Plzni a Bratislavě, dr. Křivka z Pardubic informoval o stavu příprav PARCONU ´83. Pak přišli na řadu profi. Dr. Nesvadba hovořil o světovém fandomu a o některých jeho akcích a po něm dr. Neff měl jakovždy spoustu nápadů a podnětů pro akce, ovšem tentokrát dokážeme některé z nich, světe, zboř se !, realisovat. Po společné večeři už oficiální program nepokračoval, vytvořily se neustále měnící hloučky a skupinky, krystalisační centra nových nápadů.

Nedělní dopoledne začal Ondřej Neff přednáškou na téma fanziny. Dozvěděli jsme se, že jsme vlažní. Asi má Ondřej pravdu. Rozloučení, obávaný posledníbod programu, nebylo vůbec smutné, vždyť jsme se

/pokračování na str. 8/

ZÁHADA ZÁHADY

Jsem rád, že neslyším, co si o mně povídáte. Dovedu si představit, že to nic lichotivého není. A věřím, že nejvášnivěji hájíte své právo na záhadu.

Metoda Čáry máry fuk a metoda sáhodlouhých úvodů jsou založeny na vaší neskonalé lásce k záhadě. Přikládáte jí větší hodnotu než pokladům Eldoráda. Hýčkáte ji, vodíte ji zakrytou závojem po dlouhých odstavcích a stránkách a jen po velkých okolcích ji představíte publiku.

A já po vás chci, abyste závoj strhli hned v prvním, druhém odstavci. Vy se bráníte. Vždyť tím čtenář přijde o překvapení! Když by Karbusický prozradil v prvním odstavci Výletu, že vypravěč je "dvojník", jaké pak bude překvapení na straně osm?

Jsme u jádra nedorozumění. Nejsem proti záhadám a už vůbec nejsem proti překvapení. Jenže záhada, to není mlha na hlavním motivu a překvapení nesmí vzniknout tím, že mlhu rozfoukáme a motiv obnažíme.

Píšeme povídky o rozsahu tři až sedm stran, 55 úderů na řádku, 30 řádek na stránku - tak velí norma a takové jsou potřeby periodického tisku. To je zatraceně malý prostor na příběh. Každého odstavce musí být hospodárně využito. Proto žádné mlhy nad motivem, vyložte ho jasně v prvním, nejdéle druhém odstavci.

Kde zůstala záhada, kde zůstalo překvapení? Záhadu a překvapující rozluštění musíte obratným propracováním motivu teprve vybudovat v dramatickém konfliktu povídky! Čím dřív motiv objasníte tím větší prostor vám zbyde na budování záhady a tím větší bude překvapení na konci. Motiv, to jest dramatický princip povídky, musí být od začátku jasný vám i čtenáři. V prvních odstavcích rozdáváte karty - a nemáte právo záhadně tajit, zda budeme hrát ferbla nebo kaufcvika...

UFO

NA ČEM STOJÍ DRAMA

Na lidech. Každá povídka, i SF povídka, musí být především lidské drama.

Nositeli dramatu jsou postavy povídky. Než začnete povídku psát, sepište si postavy do sloupku na kus papíru a u každé si polo te otázku: co ta postava chce, za čím směřuje - a v čem se vůle postav kříží, v čem střetávají? Pamatujte, že Alexander Dumas měl nad psacím stole viset loutky svých mušketýrů, krále, Richelieua...

Rozeberte své povídky, vypište si postavy a ptejte se, co chtějí. Zjistíte, že mnohé nechtějí vůbec nic. To jsou hluché postavy. Rozeberme si ještě jednou Petkův Vzorek bez ceny. /Prvních sedm odstavců možno škrtnout - je naprosto jedno, že John s Margot se do Hong Kongu dostali k příležitosti kongresu atd. Dalšího průběhu povídky se to netýká, nemá to tam tedy co dělat./

Tedy: John Hellsmith... nechce nic, později se trápí.

Margot ... chce koupit parfém, koupí, propadne drogám.

prodavač ... chce prodat parfém, prodá ho.

Vidíme, že náznak konfliktu je jenom mezi Johnem a Margot /jednostr ně, mám na mysli Johnovo trápení: jiná vazba tu není/. Prodavač je tu celkem zbytečný. Na průběhu povídky by se přece nic nezměnilo, kdyby Margot dostala parfém poštou, kdyby ho našla v šuplíku v hotel Musíme postavit fugury do vztahu k motivu. Margot a John versus návyková droga, jejímž důsledkem jsou zhmotnělé halucinace. Johna nesmíme nechat jen aby se trápil. To bychom ho mohli rovnou škrtnout, na trápení ho nepotřebujeme. Měl by jednat, měl by se pokusit Margot zachránit. Anebo přivedme do hry třetí figuru: milence? milenku? Obě řešení skýtá možnosti, milenka zřejmě větší, neboť může parfém ukradnout, může způsobit záhubu Margot. Už toto improvizované řešení naznačuje, že figury najednou něco chtějí, že jejich zájmy se kříží a SF motiv /droga/ je nástrojem jejich konfliktu. A jenom na konfliktu se dá postavit dobrá SF povídka.

ZÁVĚREM

Už toho nechám, už toho o povídkách víc nevím. ~~X~~Shrnu:

SF povídka budiž postavena na SF motivu, třebas: halucinogenní droga; zhmotňující se halucinace; dvojníci zrození v časových smyčkách; planeta - bytost. Pozor: V POVÍDCE BUDIŽ MOTIV JENOM JEDEN !!! Na něj upřete veškerou pozornost, domyslete ho, jemu podřiďte vývoj dramatu.

Až budete mít jasný motiv, ustanovte figury. Zkušenosti ukazují, že nejlepší počet jsou tři až pět. Nesmějte se, že hovořím jako kupec - to je praxe /a výjimky potvrzují pravidlo/. Uveďte figury do vztahu k motivu a zkoumejte, čeho chtějí dosáhnout. Dvě figury, které mají stejný cíl, lze obvykle sloučit.

MOTIV NEVYSVĚTLUJTE, NEKOMENTUJTE !!!

Objasněte ho v prvních odstavcích vpádem do děje. Konflikt figur nemusí hned jet na plné pecky, naopak!!! Rozvinutí konfliktu JE OBSAHEM POVÍDKY, jeho řešení, ať happy-endové nebo tragické, je ZÁVĚR POVÍDKY.

Svou pozornost ale soustřeďte na FIGURY, na jejich osobnost a na to, co chtějí. Nemyslete si, že vymyslíte nějaký nový SF motiv. Osobně jsem přesvědčen, že použitelné SF motivy jsou už všechny v zásadě vymyšleny a že to, co píšeme jsou jen varianty toho, co napsáno bylo. Originální může být jen způsob, jakým neoriginálních motivů použijete a ten je plně závislý na povaze figur.

Když uvažujete o figuře, představte si někoho, koho dobře znáte - fotra, bráchu, mámu, kolegu z ročníku, vypůjčte si charakteristické rysy a jimi svou figuru vybavte. A potom - šup s ní do konfliktu s jinou figurou! /Konfliktem nerozumím jen rvačku - i láska je výrazné střetnutí dvou vůlí, které se v lecčem shodují, ale v přemnohém rozcházejí./ Až tohle budete mít ujasněno, napsáno na kusu papírku /s kreslenými schematy konfliktů/, napište dobrou povídku. A k tomu, jak říkali staří, vám napomáhej Bůh.

UFO

První zákon

/Isaac Asimov/

Mike Donovan si prohlížel prázdnou sklenici od piva a s pocitem nesmírné nudy si řekl, že už poslouchal dost dlouho.

"KKdyž už tu probíráme všechny ty neobyčejné roboty," prohlásil, "tak já znám jednoho, který porušil První zákon."

Něco takového bylo naprosto vyloučeno. Všichni zmlkli a otočili se k Donovanovi.

Mike hned zalitoval, že si nedal pozor na jazyk, a pokusil se změnit předmět hovoru:

"Včera jsem slyšel prima fór," řekl konverzačním tónem."Byl to...

"Říkáte, že znáte robota, jehož přičiněním utrpělaújmu lidská bytost?" přerušil Donovana McFarlane, sedící hned vedle něho. To je porušení Prvního zákona, to snad víte stejně dobře jako já!"

"V jistém smyslu," řekl Donovan. "Říkal jsem, že jsem včera..."

"Povězte nám o tom," přikázal McFarlane.

Ostatní přísedící položili hlučně své sklenice na stůl.

"Stalo se to na Titanu... asi tak před deseti lety, "vzpomínal si Mike. "Ano, bylo to v pětadvacátém. Dodali nám zrovna tři roboty nového typu, speciálně konstruované pro tamější podmínky. Byli to první roboti ze série MA. Říkali jsme jim Emma První, Druhá a Třetí."

Lusknutím prstů si objednal další sklenici piva.

"V oblasti robotiky jsem strávil alespoň polovinu svého života," řekl McFarlane, "ale nikdy jsem neslyšel o výrobě robotů série MA."

"Oni se totiž přestali vyrábět po...po tom, co vám teď povím. Vy si nevzpomínáte?"

"Ne."

"Těm robotům jsme okamžitě přidělili práci," pokračoval rychle Donovan. "Víte, do té doby se základna během období bouří nedala vůbec používat. Když t a m padá sníh, tak byste Základnu nenašli, kdyby jste od ní byli jen sto metrů. Kompas tu není k ničemu, protože Titan nemá magnetické pole. A tohle peklo tam trvá aspoň osmdesát procent doby oběhu Titanu kolem Saturna.

Hlavní předností robotů MA bylo ovšem jejich vybavení vibrodetektorem nové koncepce, který jim umožňoval dojít přímo k Základně nehledě na překážky. Takhle by se mohlo na Titanu těžit po celý oběh. Nic mi neříkejte Macu. O vibrodetektorech jste nemohl slyšet, protože je také stáhli z trhu." /Donovan lehce zakašlal. /"Vojenské tajemství, rozumíte."

"Během prvního období bouří pracovali roboti výborně," pokračoval

Mike ve vyprávění. "Ale na počátku období klidu se začala Emma Druhá chovat nějak divně. V jednom kuse zalézala do tmavých koutů, každou chvíli se nám schovala a my jsme ji museli lákat ven nejrůznějšími lichotkami. No, a jednoho krásného dne se ztratila ze Základny a už se nevrátila. Řekli jsme si, že v její konstrukci byla nějaká chyba, a pracovali jsme dál s ostatními dvěma. Ale dost nám při práci chyběla. Když bylo třeba jít koncem období klidu do Korsku, dobrovolně jsem se nabídl, že půjdu bez robota. Zdálo se, že moc neriskuju; bouře měly začít až za dva dny a já jsem počítal s návratem nejpozději do čtyřiadvaceti hodin.

Už jsem se vracel - byl jsem takových patnáct kilometrů od Základny - když tu začal dout prudký vítr a vzduch zhoustl. Okamžitě jsem se svým vznášedlem přistál, aby ho vítr nezničil, určil jsem si azimut k Základně a začal jsem běžet. Při snížené přitažlivosti se mi běželo lehce, skoro gymnastickým krokem. Ale jak dlouho budu moci běžet přímo? říkal jsem si. Zásob jsem měl dost a topení ve skafandru fungovalo uspokojivě. Jenže patnáct kilometrů v bouři na Titanu, to není žádná hračka.

Když už sněhová vánice změnila krajinu v jakési přízračné svítání a Saturn i zelenavé Slunce už bylo sotva vidět, otočil jsem se k větru zády a zastavil jsem se. Přede mnou byl malý černý předmět, a přestože jsem ho nemohl dobře rozeznat, věděl jsem, co to je. Byl to "pes bouře", nejdivočejší zvíře na světě. Bylo mi jasné, že kdyby na mě skočil, nebyl by mi skafandr nic platný. A v tomhle šeru jsem ho musel trefit hned napoprvé; kdybych ho náhodou minul, byl by se mnou konec.

Pomalu jsem ustupoval a stín se táhl za mnou. Když se zvíře přiblížilo, vytáhl jsem pistoli a tiše jsem se modlil, když tu se nade mnou objevil jiný, mnohem větší stín. Ulehčeně jsem si vydechl. Byla to Emma Druhá - zmizelý robot MA. Její zmizení mě teď vůbec nezajímalo. Zařval jsem:

'Emmo, holčičko, chyť tohohle psa a pak mě doveď na Základnu.'

Jen se na mě dívala, jako by neslyšela, a vykřikla: 'Nestřílejte, pane, nestřílejte!' A rozběhla se ke zvířeti.

Znovu jsem zařval: 'Tak chyť tohohle zatraceného psa, Emmo!' Zvedla ho...ale běžela dál. Hulákal jsem, že by z toho jeden ohluchl, ale ona běžela dál. A nechávala mě tu zahynout v bouři."

Donovan se dramaticky odmlčel.

"Všichni samozřejmě znáte První zákon: robot nesmí člověku ublížit ani svou nečinností dopustit, aby lidská bytost utrpěla újmu! Nu, a Emma odběhla i se psem bouří a ponechala mě osudu. Porušila První

zákon.

Naštěstí jsem se z toho dostal bez úhony. Po půl hodině bouře opadla; byla to jen jakási předčasná přeháňka. To se na Titanu občas stává. Rychle jsem se vrátil na Základnu a nazítří to začalo definitivně. Emma Druhá se vrátila na Základnu o dvě hodiny později než já. Záhadu jsme objasnili a modely MA byly z trhu okamžitě staženy."

"A vysvětlení?" zeptal se McFarlane. "Co se to vlastně stalo?"

Donovan na něj vážně pohlédl.

"Byl jsem skutečně člověkem v nebezpečí života, Macu, ale pro tohoto robota existovalo něco, co mělo přednost i před Prvním zákonem Nezapomeňte, že to byli roboti ze série MA a že právě tento robot vyhledával tiché kouty, dokud nezmizel. Jako kdyby očekával nějakou neobyčejnou událost zcela osobního rázu. A k této události skutečně došlo."

Donovan zvedl zamyšleně oči ke stropu a uzavřel:

"Ten "pes bouře" nebyl žádný pes. Dali jsme mu jméno Emma Mladší. Emma Druhá ho chránila před ranami z pistole a pak ho donesla na Základnu. Co pro ni znamenal příkaz Prvního zákona ve srovnání s posvátným mateřským citem ?"

TEPLICE

/pokračování ze str. 2/

loučili slovy: Ahoj v Pardubicích !, což v téhle chvíli znamenalo za necelé čtyři týdny.

Vepříkem jsem začal a také jím skončím. Navrhovaly se různé soutěže, máme už několik literárních, chystají se výtvarné. Jejich hlavními cenami jsou Huňáči, Mloci a jiní atraktivní SF živočiši. Vepř domácí je zvíře příliš prozaické, reálné a tudíž opomíjené. Historie Vám nabízí šanci, Tepličáci! Nešlo by uspořádat, třeba kreslířskuu, soutěž o Teplického vepříka ?

Miloš Podpěra

Z HISTORIE SF

Před 135 lety, přesněji 20. dubna 1848, se ve Vratislavi /tehdy Breslau/ narodil otec německé SF Kurd Laßwitz. Vystudoval matematiku a fyziku, zúčastnil se německo-francouzské války, odpromoval a stal se fymnaziálním profesorem matematiky, fyziky, zeměpisu a filozofické propedeutiky. Sešněrovaná atmosféra Pruska se mu záhy znelíbila a již roku 1875 se přestěhoval do Gothy, kde učil na gymnáziu Ernestinum a kde žil až do své smrti /17. 10. 1910/!

První povídku napsal v roce 1869 a v roce 1871 ji publikoval pod názvem Až k nulovému bodu bytí, odehrává se ve 24. století. Znovu tato povídka vyšla ještě jednou jako Obrázky z budoucnosti roku 1879. Pak následoval tehdejší evropský bestseller, dvoudílný román Na dvou planetách /1897/, pojednávající o marťanské invazi, povídky Mýdlová bublina /1901/, román Homchen /1902/, povídky Krystaly snů /1902/ a romány Aspira/1905/ a Hvězdná rosa /1909/.

Laßwitz měl rád doutníky, pivo, zpěv a duchaplné /a krásné/ ženy. Jako člen Matematické jednoty psával rozverné písně, opěvující nejen královnu věd, ale i výše zmíněné koníčky. Mnohé z nich "se hojně zpívávaly v kruzích mathematických".

Jako profesor byl oblíben pro svou živou a vtipnou výuku a možná i proto, že k litrární činnosti využíval i pracovní dobu, konkrétněji písemky, přičemž vyzýval studenty k oboustranné ohleduplnosti: "Pánové, nevyrušujte mě, já vás pak taky nebudu vyrušovat." Jeho rukama prošly i písemky Hanse Dominika, který se později stane samozvaným německým Vernem, nikdy však nedosáhne literárních kvalit svého profesora.

Krom "moderních" pohádek je Laßwitz rovněž autorem asi 30 vědeckých prací, více než stovky populárně vědeckých článků a různých aforismů.

Jak se světem i s sebou zajedno být?
Myšlenky měj si, nech je však jít.

Věřil v pokrok a lidské dobro, možná až příliš naivně, a po celý život si uchoval již v dětství vštípené demokratické názory, jimiž byl ještě nacistům trnem v oku. /V NSR jsou dodnes některé pasáže románu Na dvou planetách upravovány./

Laßwitz přímo hýří vědeckými a technickými předpověďmi, jmenujme aspoň výtahy, eskalátory, pohyblivé chodníky, mrakodrapy, regulace počasí, elektromobily, rozhlas, televizi, umělé

oběžnice Země na stacionární dráze, syntetické látky, fotobuňky, solární kolektory, rentgen, generátor gravitace, lasery, implantování elektrod do mozku, vymývání mozku atd. atd. Navíc měl dar ironie a suchého humoru. V jeho díle nacházíme celou řadu vtipných, svěžích a stále platných postřehů o člověku a společnosti.

Bylo by zajímavé zjistit, zda ho nečetl Wells, Gernsback nebo Borges. A kdyby měl fanzin někdy nadbytek stránek, mohl by jako kuriozitu současně uveřejnit Laßwitzovu Univerzální knihovnu, Borgesovu Babylonskou knihovnu a Tongiho Soumrak literatury pod společným titulem Kdo od koho opisuje?.

Na ukázku aspoň jedna kratší kosmogonická povídka vydaná roku 1919 z jeho pozůstalosti:

/-jnh-/

Kurd Laßwitz: Projekty světů

Když se tvořil svět, musel tu být samozřejmě nejdřív projekt. Přirozeně nikoli pouze jeden. Bylo nekonečně mnoho možných světů v nekonečně mnoha možných vesmírech. A když protože se jednalo o důležitou věc, dostali archandělé za úkol vypracovat všechny světy do jednoho.

Čas netlačil, neboť míra otáčení Země nebyla ještě vynalezena, a tak Pán zamýšlel vyhledat ten nejlepší ze všech možných světů, aby ho pak stvořil jako jediný skutečný svět.

Ten nejlepší poznal samozřejmě na první pohled. Nebyly v něm totiž rozpory, tření, poruchy, bolesti, hlouposti, nic než zářivě modrá blaženost a spokojenost, a nikdo přitom nevěděl, s čím je vlastně spokojen. Neboť všichni byli vždy zajedno a bylo naprosto nemožné, že by se kvůli něčemu hašteřili.

Už už chtěl tento svět nejvyššího štěstí všech uskutečnit, když tu se poprvé podíval na rozpočet nákladů. Ouvej! Nejdokonalejší svět byl bohužel nejdražší ze všech. Byl skutečně příliš drahý. Potřeboval totiž nepřetržité dotace v hotovosti, vždyť žádné přání nesmělo zůstat neuspokojeno. To si mohla dovolit leda akciová společnost a ta se vytvořit nedala; svět by pak také nebyl už tak dokonalý.

A tak byly příliš drahé světy již od počátku škrtnuty, stejně tak příliš levné světy, protože to byl šunt. Pak proběhlo ještě několik užších výběrů a nakonec si Pán ponechal dva. Nazval je Projekt A a Projekt B. Byly vyvedeny v životní velikosti.

Napřed měl být zkušební provoz.

A tak se vškeré rozdílení energie pro počáteční stav nastavilo na nulu a pak byl spuštěn čas. Nejdříve u světa A. Rozběhlo se to a svět si to vrčel jedna radost.

Když to trvalo pár deciliónů let, což u takového pokusu se světem přece nic neznamená, provedl Pán malou namátkovou zkoušku. Hmátl jen tak do jedné z těch nekonečně mnohax Mléčných drah, vytáhl si jedno slunce, vzal jednu z jeho planet a blíže se podíval na to, co na ní rostlo a hemžilo se. Vypadalo to skoro jako na naší Zemi.

"Jak se vám to líbí?" otázal se Pán. "Že je to pěkný svět?"

"Děkuji za optaní," odpověděl jakýsi hlas. "Podívám se na to."

"Cože? Vy se podíváte? Přece musíte vědět, jak se vám to líbí."

"Chci si zalistovat v kalendáři pocitů, abych věděl, co mám odpovědět. Tady to stojí: Je to děsný svět."

"Jak to?"

"Zalistuji si v kalendáři rozumu. Tedy: Absolutní zákonitostí matematické logiky, která je základem tohoto světa, jsou všechny události a pocity předurčeny a dají se vyhledat v automatických reprodukčních rejstřících, a to jak pro budoucnost, tak pro minulost. Chci-li tedy vědět, proč mám svůj názor, stačí jen..."

"Ale co tím chceš získat? Ty sám musíš rozhodnout..."

"Co chci? Podívám se do kalendáře vůle..."

"Myslím tím, proč vám ten svět připadá tak děsný?"

"Právě proto, že je tak absolutně korektní, že se můžeme všechno dozvědět z kalendáře skutečnosti, I to, co člověk musí chtít - člověk to sice zrovna předem neví, ale může se to dozvědět, když se podívá.

"Zato jste chráněni před všemi pošetilostmi."

"Ale pak nežijeme, hledáme stále jen v kalendářích; ak když vidíme, jak tomu bude, tak už to vůbec nechceme zažít. Tak z kalendáře vůle se například dozvídám,že zítra při slavnostní tabuli budu mít řeč na počest našeho ředitele, ale z kalendáře pocitů zjišťuji, že se budu blamovat a přitom se toho muže ještě povážlivě dotknu."

"Pak to musíš nechat běžet, nebo změnit řeč."

"To je právě to děsné. V kalendáři pocitů spíš najdu, zda a jak se tom může stát! V tomto světě se nedá nic změnit! Ta nejmenší skvrnak nebo poprašek působí navěky, někde zůstává lpět."

"Ale na to se přece zpomene."

"Zapomene! Ale to bychom museli mít práh vědomí! Ale i kdy-

bychom mohli zapomenout, stále to přece stojí v plánech světa a někdo jiný to může vyhledat. Ne, ne! Všechno se dozvědět, ale nemoci nic změnit, to je zlé. A i kdyby bylo všechno jakkoli znamenité, svět, v němž se nic nedá zlepšovat, je přece děsný!"

Pán vrátil planetu na své místo, slunce do své soustavy a Mléčnou dráhu do svého vesmíru a vypnul čas, a tak uvedl svět mimo provoz.

"Ne," řekl archandělovi, který vypracoval Projekt A, "není to ten nejlepší svět. Zkusíme si Projekt B."

Tento svět se navenek podobal jako vejce vejci světu A, neboť byl rovněž zbudován na principu do sebe vsunutých a obydlených hvězdných soustav. Anděl tedy pustil čas, a když uběhlo takových deset centiliónů let, vytáhl si Pán opět jednu planetu a pozoroval její bytosti.

"Tak co, jak se vede?" otázal se. "Jak se vám líbí svět?"

"Děsný, naprosto děsný!" překřikoval se velký počet hlasů.

"No no," konejšil je Pán. "Pěkně jeden po druhém."

Ale nepomohlo to. Všichni si stýskali najednou, dokud si Pán nevytáhl jednoho takového tvorečka. Ten byl najednou úplně spokojený, a když se ho Pán optal, jak se mu líbí svět, zvolal: "Ach, je to úplně báječné! Teď si žiji sám pro sebe, je tu všechno, co si přeji. Když si chci pilně zapracovat, zaškubá mi a zacuká ve všech svalech a mozek se unaví. Když si chci odpočinou a řeknu, ať tu stojí pěkný domeček ve velkém tichém parku a na verandě pohodlná pohovka, tak si hned na ni lehnu a pokuřuji si havana. Takže je to tady úplně výtečné."

"Proč jste tedy všichni volali: Děsné! Děsné!?"

"Ano,Pane, jakmile si jeden z nás přeje něcú pro sebe, pak máme všechno; ochotně se to objeví a ničím to není rušeno. Když ale trčíme pohromadě ve vesmíru na téhle obývané kouli, pak ty krásné myšlenky a fantazie, všechny ty skvělé sny mého ducha, narážejí na stejně mocné myšlenky a fantazie mých spoluobyvatel a začnou závodit: Tam, kde mám svou zahradu, tam dovolí soused svým šesti chlapcům mlátit do míče a po libosti řvát. Neboť není žádný prostředek, jak zamezit, aby se stalo, co si někdo vymyslí. Stačí představa a možné se uskuteční. A tak zde není nikde nic jistého, nic určitého. Udělej mi tedy jedinou milost a vezmi všechny obyvatele pryč z tohoto světa, abych nebyl ve svém krásném soukromém světě omezován."

"Ha, hm!" řekl Pán zamyšleně a vrátil tvorečka zpět do vesmíru na jeho místo, kde se ten tvoreček znovu pustil do lamentování.

"S Projektem B to taky není v pořádku," pravil Pán a zastavil čas.

Oba archandělé se zatvářili poněkud nespokojeně, pokud to je možné, a ihned se nabídli, že vypracují nové projekty.

Pán však pravil: "Ale co, vždyť se stvořením světa není žádný spěch. Tyhle váše světy nestojí za nic. Třeba vás později napadne něco lepšího. Zatím to necháme být."

A vzal oba modely světů, pro pohodlnost je vsunul do sebe a odložil je do nebeského kumbálu na haraburdí.

Za pár decilionů let se Pán náhodou znovu podíval do kumbálu a všiml si, že oba odložené světy běží jsou v provozu.

Zavolal si oba anděly a otázal se, kdo že si to dovolil spustit, čas, takže světy běží dál na zkoušku.

"Ponechal jsem si jen svůj zbývající čas," řekl ten od Projektu A poněkud ustrašeně.

"Já taky jen ten svůj," stejně tak řekl ten od Projektu B.

"Ano," zvolali oba, "Chtěli jsme si jen zkusit, který svět lépe obstojí, když poběží současně."

"Tak?" řekl dobrotivě Pán. "Podíváme se tedy, co se z toho stalo."

A hmátl do kombinovaného vesmíru a vytáhl si jednoho obyvatele. Že vždy natrefil na toho pravého, to se rozumí samo sebou.

"Nuže?" otázal se. "Jak se vám daří teď?"

"Výtečně," odpověděl člověk; neboť to byl člověk.

"Jak to? Ve světě A přece bědovali, že je všechno tak nutně určeno, že se nic nedá změnit, a ve světě B naříkali, protože všechno, nač pomysleli, tu hned je, a proto není nic stálé."

"Ano, Pane, právě to jsme vyrovnali. Udělali jsme z obou světů jeden nový, náš. Představujeme totiž zvláštní společnost pro zlepšení světa."

"No tohle! Jakže?"

"Jednoduše. Jsme odkázáni na to, že světy teď běží. Jenže dnes bereme ze světa B fantazii a ze světa A zákon. Tak si svůj svět doplňujeme. Co si představujeme jako kýžené, to také uskutečňujeme, a to nezměnitelné využíváme k rozumnému."

"To není špatné! Právě tak směřujete k rozumnému světu, jaký očekávám. No, můžete si ho pak sami vytvořit, já ho jen potvrdím. A kdo vlastně jsi?"

"Jsem inženýr."

Přeložil Jan Hlavička

/Režisér přímého rozhlasového přenosu na služební lince: Připraveni? Jedem!/

Dobré odpoledne vážení posluchači. Hlásíme se vám z Goddardova kosmodromu, kde za několik okamžiků přistane kosmická loď Terra po osmileté průkopnické cestě za hranice naší sluneční soustavy. Po ~~xxxx~~ letech spatříme hrdiny kosmu, ty nejlepší muže, které lidstvo vyslalo do mrazivých dálek galaktické prázdnoty. V této chvíli se nad našimi hlavami objevil světelný bod, rychle se zvětšuje a už se ozývá burácení lodi Terra.

/Režisér přímého rozhlasového přenosu: Vyjeďte to zatracený burácení, ať si posluchači taky užijou... Hergot, že to je ale burácení! Sjeďte trochu ten zatracenej kravál./

Co teď slyšíte, vážení posluchači, je jásot davu. Ano, desetitisíce diváků se sešly na Goddardově kosmodromu, aby uvítaly hrdiny kosmu. Většina z nich jsou ženy. Není divu, protože po osm let zdobí fotografie členů posádky kosmické lodi Terra milióny dívčích ložnic a jejich sympatické mužné obličeje se vtiskly do těch nejněžnějších snů. Kosmická loď je už tady, vážení posluchači, promiňte, že se mi hlas chvěje vzrušením. Obrovské těleso galaktického křižníku zakrylo polovinu oblohy, do šera vystřelily šípy reflektorů a všechny míří do jednoho bodu, kam za několik sekund přistane zdviž s hrdiny kosmu. Napětí dosahuje vrcholu, před oknem mé reportážní kabiny nastal ruch, ano, nějaké děvče nevydrželo to napětí a omdlelo! Takových dívek tu budou jistě stovky, ale není čas se jimi zabývat, protože zdviž už sjíždí k přistávací ploše, je to veliká stříbrná bublina a v této chvíli se už dotýká betonové plochy. Majestátně se otevírá a nastává okamžik, na který jsme čekali osm let - VÍTEJTE DOMA, HRDINOVÉ KOSMU - dívčí paže se zmítají ve vzduchu jako mladé osení...

/Režisér přímého rozhlasového přenosu: Proč ten chlap mlčí? Snad nám sakra taky sebou neseknul jako ta slečna?/

Promiňte odmlčení, vážení posluchači. Hledím do okulátorů dalekohledu a pátrám, kdo první spočine nohou na zemi, ale... musím se přiznat... nevím si rady. Hrdinové kosmu jsou oblečeni do růžových sak, bílých přiléhavých kalhot a kolem krku mají šátky pastelových barev. Nedovedu rozpoznat jejich tváře vroubené dlouhými kadeřavými vlasy. Ty známé tvrdé rysy hrdinů kosmu se ztrácejí pod nánosy pudru a líčidel a pod dlouhými nalepenými řasami nevidíme jejich ocelově šedé

oči. Tři hrdinové už vyšli na plochu, ale dva se zdráhají vystoupit z kabiny, něco se stalo... Už to vidíme docela zřetelně, vážení posluchači. Zdá se, že hrdinové se tahají o kabelku!

/Režisér přímého rozhlasového přenosu: Co to blábolí ten pitomec? Okamžitě ho ustřihněte a vyjeďte mikrofon na ploše. Krucinál, vyjeďte ten mikrofon!/

Dej mi moji kabelčičku, ošklivý, tys mi sebral kabelčičku! To je moje kabelčička! Božíčku, tohle přece není moje kabelčička, je prostě hrozná, nejde mi k pleti! Ale... božíčku... co tady všude dělají ty ženské?! Já nechci, já nikam nepůjdu, pošlete ty ženské pryč! Ach, moje migréna! Já snad budu plakat...

/Režisér přímého rozhlasového přenosu: Stop! Uříznout všechno! Orchestrální hudbu, krucinál, vyjeďte mi tu orchestrálku!/

Orchestrální hudba.

/Režisér přímého rozhlasového přenosu: Přepněte na studio!/

Vážení posluchači, hlásíme se vám ze studia s úředním sdělením Světové agentury pro vesmír a kosmonautiku: Plánovaná triumfální jízda posádky kosmické lodi Terra je zrušena a hrdinové kosmu byli na neurčitou dobu odvezeni do karantény. Předběžná zjištění naznačují, že obtíže galaktické cesty kladly tak velké nároky na mužnost posádky, že ji částečně spotřebovaly. To však nemění nic na tom, že plánované úkoly lodi Terra byly úspěšně splněny. Následující minuty patří populární dechové kapele Hastrmani. Přejeme vám příjemný poslech.

* * * * * *

Pokus o SF román

/hrst postřehů o knize Karla Blažka Nejlepší století/

Představovat Karla Blažka našim čtenářům by bylo opravdu zbytečné. Účastníci loňského Parconu ho poznali osobně, stručná zmínka, úměrná významu jeho SF prvotiny Přistání, je mu věnována v knize Něco je jinak a na obálce jeho nového románu Nejlepší století je otištěna jeho IOK /identifikační osobní karta/.

Tolik o KB a nyní k Nejlepšímu století: Na první pohled upoutá už svou obálkou. Tak nějak bychom si představovali paperbackovou edici SF, i když asi o něco lacinější. Ačkoli náklad NS je o něco nižší, než tomu bylo u už zmiňovaného /v roce 1979 v Praze prakticky nesehnatelného/ Přistání, v Praze je a dá se očekávat, že ještě

nějakou dobu bude volně ke koupi. Inu cesty knih ke čtenáři bývají někdy nevyzpytatelné.

Nejlepší století vyšlo relativně brzy po svém ohlášení a bylo pro fanoušky příjemným překvapením, o to příjemnějším, že jde po mnoha letech o první úspěšnější pokus o SF román. Podle přísnějších kritiků české SF si toto označení zaslouží zatím pouze jediná kniha, totiž Návrat z ráje /nepočítáme-li ovšem nedokončená díla L. Součka, která v době vydání NS ještě nevyšla/.

Třebaže nesplňuje všechny požadavky středoškolské definice, domnívám se, že NS románem je. Přinejmenším má na toto označení stejné právo jako např. Mlhovina Andromedy, kterou tak běžně nazýváme a které se NS v mnohém /jak formou tak i obsahem/ podobná. Srovnávací studie obou děl by objevila shody více než překvapivé, byť třeba nezamýšlené.

Děj románu se odehrává v budoucnosti, která už vyřešila všechny "nejpalčivější" a většinu "palčivých" problémů dneška. Ona šťastná epocha se sama nazývá Nejlepší století /v tom trochu připomíná Blažený věk J. Marka/. Předcházelo jí Osvícené, Osvícenější, Nejosvícenější /naše/ a Temné století, na jehož konci bylo nutné dát znovu do pořádku svět po blahodárném působení století předcházejících, hlavně však Nejosvícenějšího.

Od utopie I. Jefremova se liší hlavně tím, že je poněkud sexuálně nevázanější a že k jejímu uskutečnění nebylo třeba tisíciletí, ale stačilo pouhých dvěstě let. Asi proto jsou nám také postavy KB v mnohém bližší.

Ke vzorci sexuálního chování v Nejlepším století dospěl KB nejspíše extrapolací "sexuální revoluce" ve století Nejosvícenějším. Zdá se, že si neuvědomil, že mezi ně vložil ještě Temné století. Zde se nabízí podobnost s katastrofickým přechodem od uvolněného a "emancipovaného" antického starověku do středověku se všemi komplikacemi, které vnesl do sexuální sféry života tak důkladně, že jsme se jich dodnes nedokázali zcela zbavit /i když něco pozitivního se občas přihodí; koleje Větrník jsou dnes smíšené; snad na tom adjektivu Nejosvícenější přece něco je/. Zpracování nahozené paralely ještě čeká na svého autora.

Jako každé správné umění se samozřejmě i NS dotýká problémů dneška a pokouší se je řešit. Nečiní tak ale tím nejprimitivnějším a u nás nejběžnějším způsobem, totiž pouhým přesazením do exotických kulis budoucnosti /V. Páral/, leč podrobuje je složité transformaci. Čtenář pak nemá dojem, že jsou mu do hlavy vtloukány další hotové Pravdy, ale naopak teprve po vynaložení jistého vlastního myšlenkového úsilí postřehne a rozluští skryté podobnosti. Námitka,

Námitka, že méně přemýšlivý vůbec nemusí problémy dneška objevit, neobstojí. U těch musíme být rádi, že vůbec čtou.

Ve svém referátu pro lednovou schůzku Sekce SF autorů při Svazu spisovatelů /tak se to asi nejmenuje, ale všichni míme oč jde/ O. Neff vyzvedl na NS právě to, že se KB podařilo objevit konflikt budoucnosti. V době, kdy budou vyřešeny sociální, ekologické, energetické a většina etických a morálních problémů lidstva, stále ještě budou v rozporu zkušeností podepřená opatrnost starších /vedoucí ale někdy až ke konzervativismu/ s nedočkavým nadšením mládí. Pochopitelně ani tento problém není Nejosvícenějšímu století cizí, bohužel není zdaleka nejzávažnější.

Podrobnější studium tohoto aspektu a dalších pozitivních stránek NS by trvalo příliš dlouho a nezbylo by dost místa pro následující upozornění na nedostatky díla /a i těch je zatím víc než dost/:

1. Autor se vkomponoval do děje jako jedna z postav. Obecně nic proti tomu, ale činí tak mlhavě, že dlouho není zřejmé, zda nejde jen o způsob vyprávění. V závěru se to snaží vysvětlit a ospravedlnit tím, že z kouzelnického klobouku, jehož skutečně nadužívá, vyčaruje hypotézu ne nepodobnou Danelianům ze Strážců času. Vůbec vše co se v NS dotýká cestování v čase je nedomyšlené /a většinou i nepůvodní/. Že lze i do problematiky tak složité vnést řád nám dokazuje např. Konec věčnosti I. Asimova.

2. NS obsahuje několik prohřešků proti literatuře obecně/ např. v rozmezí několika dnů jsou na Zemi a na Venuši objeveny tajemné lidivcucávající štíty. Mezi oběma nálezy není žádná logická souvislost, jde o náhodu!, navíc by pro další děj stačil nález jeden. Ne dosti na tom. Jeden štít vcucne otce a druhý syna. Opět jde o náhodu! pro další děj zcela nepodstatnou. /Jde snad o zálibu hypotetických "Danelianů" v rodinných příbězích? I tak je to napsané špatně./

3. Značná část NS je věnována únavným popisům cestování hrdinů po cizí stanici, kde mají tisíc příležitostí obdivovat její vybavení. Snad jde o jakousi recidivu okouzlení technickou /zde spíše biotechnickou/ stránkou věci. Není zcela vyloučeno, že našeho čtenáře odkojeného Běhounkem a Babulou a později vyživovaného dost dietně to ani příliš nepobouří, ale ve světě se tak už aspoň generaci nepíše./Když už se někde objeví podobně dlouhé popisy technického prostředí /Nonstop/, vždy je to nezbytné pro příběh a zcela funkční. Žádná exkurse v továrně na umělé hmoty./

Ještě k pobytu našich hrdinů na základně IGI /integrálního